

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE. FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Bizottságok és közigazgatási költségek.

Annak a szomorú vizsgálódásnak rendén, mely az egyházkerület és a kollégium anyagi ügyeinek biztosítása érdekében szükségessé vált a sokféle jótanács és gondoskodás között sűrűn hallottuk a bizottságok nagy számát és a napidíjak nagyságát emlegetni. Magam is az emlegetők közé tartozom, bár, legalább is bizonyos mértékig, más vonatkozásban. Nézzünk ennek a kérdésnek egy kicsit szeme közzé.

Ami a bizottságok nagy számát illeti, az, felfogásom szerint, nem emeli számbavehetően a közigazgatási költségeket. Sőt ezek a bizottságok azzal, hogy előkészítik az ügyeket a közgyűlési tárgyalásra és így a közgyűlés idejét megrövidítik, inkább a költségek apasztására lehetnek alkalmasok.

De csak akkor, ha nem állanak túlságosan nagyszámú tagokból. Szakbizottság, amely valami népgyűléshez hasonló sokaság, már ezért sem lehet alkalmas a nyugodt és komoly előkészítésre. Ha pedig végigmustráljuk a szakbizottságainkat, azt kell látnunk, hogy ezek egy része csakugyan túlságosan népes. Aztán nem is mindig a szakszerűsége van tekintettel a megalkotásnál, hanem arra, hogy lehetőleg minden alkotóelemből és az egyházkerület minden részéből legyenek benn tagok. Az ilyen szempontokat lehetőség szerint figyelmen kívül kell hagyni.

Természetes, hogy a közigazgatási költségeket, legalább hamarosan, mással, mint a napidíj-kiadások csökkentésével lejjebb szállítani nem lehet. Akármennyire véghez visszük azokat az üdvös reformokat, amelyeket az egyházkerületi közgyűlés már elhatározott és amelyeket még követelünk, akár nem: egy bizonyos, hogy a meglévő tisztviselőket egyszerűen szelni ereszteni nem lehet, a legjobb reformok is tehát csak idő múltán hozhatnak etekintetben eredményt. Ellenben az, hogy ha a napidíjra jogosultak körét és a napidíj mértékét lehetőség szerint szűkre szabjuk, már a legközelebbi évben kedvező eredménnyel jár.

Az egyházkerületi közgyűlésen elhangzott az a kívánság, hogy minden napidíjról le kell mondani. Teljesítse mindenki ingyen az egyház iránti kötelességét. Ez így szépen hangzik, de keresztülvihetetlen. Mert valójában nem azt jelentené, hogy mindenki ingyen teljesíti a kötelességét, hanem, hogy az egyik ingyen teljesíti, a másik meg ráfizetéssel. Mert azt, aki a lakóhelyén kívül teljesít szolgálatot, sem a vonat nem viszi ingyen, sem a szálló nem fogadja ingyen puha ággyal, sem a vendéglő ingyen ebéddel. Egy ízben megkíséreltük a napidíjak helyett a készkiadások megtérítését nyújtani, azonban ez igen különös eredményekkel járt, mert az egyik a legtakarékosabban igyekezett a legszükségesebb kiadásokat is teljesíteni, a másik pedig a megszokottnál is jobban élt, hiszen úgymint megfizetik. Az egyetlen igazságos mód a normális napi kiadásoknak megfelelő szerény napidíj.

Az egyházkerületi közgyűlés, igen helyesen, leszállította a napidíjak mértékét. Szállíthatta volna valamivel még alacsonyabbra is. Nem határozta meg azonban a napidíjra jogosultak körét, pedig erre is szükség van és ezt a hiányt utólag mindenesetre pótolni kell.

Én elég régen ismerem az egyházkerületnek etekintetben fennálló szabályait és úgy látom, hogy az idők folyamán napidíjra jogosultak köre is meglehetősen kiterjesztett és pedig minden külön határozat nélkül, egyszerűen azon az alapon, hogy a gazdasági hivatalban kifizetett napidíj-számlát az évi számadások vizsgálásakor senki sem kifogásolta.

A régi és soha kétségbe nem vont helyesgű szabály a következő volt:

Jár napidíj a zsinati és konventi teljes és bizottsági üléseken megjelenésért a nem Budapesti lakó tagoknak.

Jár az érettségi vizsgálati elnöknek, a lelkész és tanítóképesítő-vizsgálati tagoknak, továbbá a bírósági időszak tanács ülésére behívott tagoknak minden esetben (ez utóbbi a fél terhére).

Az egyházkerületi közgyűlésen s az ezáltal alkotott, vagy az egyházkerületi elnökség által

kiküldött bizottságok működésében résztvevő tagoknak *csak abban az esetben, ha a lakóhelyükön kívül teljesítenek szolgálatot, a helybenlakóknak ellenben nem jár.* Minthogy pedig az efféle ülések legnagyobb része Debrecenben van, világos, hogy a Debrecenben lakók igenis ingyen kötelesek végezni feladatukat.

Van még egy régi szabály, amelyet úgy látszik, sokan nem ismernek. Ez pedig úgy szól, hogy az egyházkerületi közgyűlés alkalmával *csak az espereseknek és az egyházkerületi lelkészi tanácsbíráknak jár napidíj, másnak nem.*

Ezen aztán több tekintetben lett változás. Először bekerültek a napidíjra jogosultak közé a tanítóképviselők. Érthetően, mert őket az egyházkerület egésze választja és nincs semmi kassza, ahonnan a költségeik megtérítését kívánhatnák. Azután ugyanezzel a logikával bekerültek a középiskolák tanárképviselői is, akik 1907 előtt a maguk intézetétől kapták a napidíjukat, de onnantól, mivel őket is a tanítóképviselőkkel egyenlő móddal választják, ők is az egyházkerületi pénztárból kapják a napidíjukat. — Ez középiskolánként mintegy kétszáz pengő évi tehertöbbletet jelent. Azután most már, halálom, vesznek fel napidíjat az egyházkerületi jegyzők is. Ezek pedig ezelőtt sohasem kaptak a *közgyűlésért* napidíjat, mert hiszen tiszteletdíjuk van. Erre azt vetette ellen egyik kitűnő barátom, hogy az más, mert azért megdolgoznak. Mintha bizony a zsinati és konventi jegyzők és bizottsági előadók nem dolgoznának éppen úgy, vagy talán itt-ott még jobban, anélkül, hogy díjazásban részesülnének. Sőt azt hallom, hogy világi tisztségek betöltői közül is vettek fel egyesek egyes esetekben napidíjat, ami régebben az egyházkerületi közgyűlésekért sohasem fordult elő.

Az egyházmegyék képviselői most is, mint régen, az egyházmegyétől nyerik napidíjukat.

Én azt hiszem, helyes volna ezeket a régi jó szabályokat statutumba foglalni és mindenki-vel közölni, mert sokan nem azért vesznek fel illetéktelenül napidíjat, mintha a maguk számára illetéktelen előnyt akarnának, hanem azért, mert nem ismerik a szabályt.

Ezeknek a szabályoknak pontos megtartásával mindenesetre lehet elérni több ezer pengő megtakarítást, bár semmi esetre sem annyit, aminőről a közgyűlésnek egyik-másik lelkes tagja ábrándozott, hogy t. i. ezzel helyre lehetne állítani a kollégiumi költségvetés egyensúlyát. Ez mindenképp előtt azért is naiv ábrándozás, mert az így elérhető megtakarításnak csak egyik éspedig jóval kisebb része esik a kollégiumi pénztár javára, a nagyobb rész az egyházkerületi pénztárt érdekli. Ezt a két pénztárt pedig jogi okokon kívül igen nevezetes célszerűségi okokból sem szabad egymással összetéveszteni, mintahogy némelyekben a folytonos összetévesztésre megvan a hajlam. Lehet rá eset a jövőben is, mint ahogy volt eset a múltban, hogy az egyházkerület céljaira való pénz-

nek a kollégium részére, vagy a kollégium céljait szolgáló pénznek az egyházkerület részére beszámítása igen káros eredményekkel járna.

A bizottságok nagy száma és a bizottsági tagoknak a nagy száma tehát nem is azért esik szerintem kifogás alá, mert az adminisztrációs költségeket túlságosan növeli. Hiszen ezt a tagok számának apasztásával és azzal, hogy nagyobb részt helyben lakó, tehát ingyen dolgozó tagokat lehet megbízni, le lehet csökkenteni.

Ellenben nagy és anyagi tekintetben is súlyosan kifejezésre jutó hátránya a túlsok bizottságnak az, hogy az adminisztrációt lassúvá, nehézkessé teszi és megosztja, sőt szétosztja a felelősséget.

Ezekről a szempontokról egy más alkalommal.

K. B.

Egyház és Iskola.

Beszéd a dereeskei új központi iskola felavatásán, 1930 november 12-én.

Kedves Gyülekezet! Egy impozáns új elemi iskola területén gyülekeztünk össze, hogy hálás érzelmekkel Isten iránt, ki kegyelmesen megengedte, hogy fölépüljön ez az új népiskolai objektum, átadjuk magasztos rendeltetésének. Nem gondolnám, hogy visszatetszést szül az a kijelentésem, hogy ez iskola létesüléséről való véleményem eltérő sokaknak vélekedésétől, amely szerint ez az objektum tisztán csak emberi akarat és erő produktuma. Hiszen megengedem én, hogy emberi ész tervelte ki ennek mineműségét, emberi erő hordta s rakta szerves egységbe ennek különmemű anyagait, emberi akarat fáradozott azon, hogy tető alá kerüljön s átadassék hivatásának. De állítom, hogy a forrás, amelyből kifakadt az ezt létesítő energia, nem mostanában keletkezett. Mert ez az objektum annak a léleknek köszönheti létrejövetelét, amely ezelőtt 400 esztendővel az evangélium meleg fészkeből szárnyra kelve itt zúgott-szárnyalt magyar hazánk földjén is, s emitt is, amott is fölébresztette a „világ-világossága” után epedő szomjúságot. Ahol ez a szomjúság enyhítés után vágyakozott, ott nemesak parokhiális templomok emelkedtek ki a földből, hanem ezek mellett megszületett a népnevelő iskola is. S a tiszteletes-tudós parokhusok, a külföldi protestáns egyetemekről hazatérve, nemesak a templomi igehirdetéssel oszlatgatták a tudatlanság sötétét, hanem az ifjú nemzedék szeméről is Ők szedegették a hályogokat, hogy tisztánlátó, jó cselekedetekre törekvő néppé formálódjanak.

S az a lélek, amely egyszer megkezdett fuvallásával új meg új perspektívát nyitott ezrek és ezrek előtt, nem szűnt meg tovább munkálkodni egy percre sem, beágyazta hitbéli őseink elméjébe, agyába azt a meggyőződést, hogy „az Isten Lélek és akik Őt imádják, szük-

ség, hogy lélekben és igazságban imádják" s ezek az ősök nem dugták be füleiket Idvezítő Urunk emez ösztönző szavai előtt sem: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok is tökéletes." Szent vágy sarkalta őket, hogy az idővel előbbre és előbbre haladjanak s egyik kezükben az ellenük folyton támadók ellen karddal, másik kezükben építő kanállal, törekedtek a nagy cél: Isten országa diadala felé. Hogy a nagy cél felé küzdő harcokban kidőlték helyei ne maradjanak üresen, az újabb és újabb nemzedékből neveltek újabb meg újabb evangéliumi hősöket. Így lett az iskola a magyar református anyaszentegyház veteményes kertje, ahonnan az Úr házának plántái folyvást szebben virágozva és gyümölcsözve kerülének ki.

Az uralkodó korszak nem kedvezett a mi hitbéli őseink népnevelési törekvéseinek. Dehát emberi erőszak képes-e kifagyasztani a nap éltető sugarait?... Képes-e visszatartani a tavaszi újulást, virulást?... Nem, nem!... A pünkösdi Lélek élt, a pünkösdi Lélek munkálkodott. S minél bizonytalanabbá vált koronként iskoláink élete, annál buzgóbb védő harcosokat állított anyaszentegyházunk élére s ez annál melegebben ölelte szívére Istenadta édes gyermekét: a népiskolát. És lettek iskoláink magyar hazánk nemzetünk kultúrintézményei s adtak, neveltek nemcsak anyaszentegyházunknak, hanem magyar hazánkunknak, nemzetünknek is kiemelkedő nagy jellemeket s adtak, neveltek milliókat, akik tisztaságukban is megannyi fenntartói, morális erői református anyaszentegyházunknak és — mondjuk ki bátran! — magyarságunknak.

Kedves Gyülekezet! Ez a Lélek szülte, építette föl ezt az iskolát. — Derecske minden rendű-rangú lakosságát — élén a református szentegyházzal, nem egyszer érintette a tökéletesedésre ösztönző Lélek építő erejének a fuvallása. S áldozott újra meg újra iskoláiért. Szembeszállt, harcolt, küzdött rövidlátással, tudatlan maradisággal, vakand törekvésekkel. És sohasem csüggedt, mert fülébe csengett állandóan Urunk szózata: „Ti vagytok e földnek savai. Ha só megízetlenül, mivel sózatik meg? Nem való aztán egyébre, hanem hogy kidobják és megtapodják az emberek." — A „föld sava" akart maradni és az maradt, az ma is. Ízesítője ennek az annyira megkeseredett magyar nemzeti életnek. Ennek hangosan beszélő prédikátora ez az új iskola. Objektuma a magyar református nemes kultúrának.

Kedves Gyülekezet! A kultúra küzdelem eredménye. Ezért harcolni a mi anyaszentegyházunk nem szűnik meg soha. Ebben a harcban a mi fegyvereink nem testiek, hanem lelkiek. Mert nem is test és vér ellen van nekünk tusakodásunk, hanem az élet sötétségének világ-bírói ellen, a gonoszság lelkei ellen. (Eféz. VI. 12.) S ez az új iskola védő erőssége a tiszta nép-

kultúrának. Erőssége!... Mert nem ingoványon épült, hanem az egyetlen igaz fundamentumon, amely a Jézus Krisztus. S hiszem is, hogy sohasem fog lenni objektuma az élet sötétségének, nem az életet maszlagosító bölcselkedésnek, hanem lesz állandóan annak a bölcsességnek, melynek kezdete az Isten féltelme.

Ebben a meggyőződésben avatom fel ezt az iskolát s adom át tisztas, magasztos hivatásának, mint a Szentháromság egy igaz Isten szolgája.

Kedves Gyülekezet! Kossuth Lajos dicső emlékü Kormányzónk írta vala meg egykoron, hogy: „...a népnevelés általában hasonlít az elvetett makkhoz, mely csak évek során át, mintegy észrevétlenül emelkedik hatalmas tölgygé, míg lombjaiban az ég madarai megfészkelhetnek" (Pesti Hírlap, 1841. 16. szám). A derecskei népnevelés ma már neki terebélyesedett tölgy s ágain békén fészkelnek az Isten, haza, testvératyafiság és faj szeretetkedves galambjai. Fészkeljenek is állandóan szerinszerte magyar hazánkban és a mai Kormányzónk bölcs vezérlete alatt hozzák meg nekünk azt az olajágot, mely tenger keserveink vég-elapadását s a próbáltatások özönvizein hanykódó hajónk virágos mezőre jutását hirdeti, mint az egykor Isten csodás kegyelme folytán megmenekült Nóénak és házanépének. Ámen!

F. Varga Lajos,
esperes.

ISKOLA

A lelkésztanítóóság kérdéséhez.*

A debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem református hittudományi kara *értekezletileg* foglalkozván a Konvent által tanácskozásra kiadott és az Országos Theologiai Tanári Konferencia elé utalt lelkésztanítóóság nehéz kérdésével, az itt szószerint közölt egyértelmű megállapodásra jutott, amelyet hivatalos kiküldöttjével az Országos Theologiai Tanári Konferencia színe előtt is képviseltetett:

„Hittudományi Karunk tekintettel arra, hogy

1. az *együttes* tanító- és lelkészképzés még abban az esetben is, ha a theol. tanulmányi idő öt évre felemeltetik, minden esetben a theologia szempontjából a fontosabb, sőt egyedül domináló érdek: a lelkészképzés rovására megy, más oldalról azonban a teljes tanítóképzés érdekeit sem elégíti ki s a *mi* tanítóink hiányos képzéséhez vezet;

2. nincs lehetősége annak, hogy a tanítói képzés kötelező megszerzése általában az

* Az alábbiakat a hittudománykari Dékán úr szíves hozzájárulásával, a hozzájuk kapcsolódó igen nagy közérdek folytán adjuk lapunkban is közre. Szerk.

egyetemi, közelebből a hittudományi képzéssel bármilyen formában s felemelt tanulmányi idő alatt is *összekapcsolható* legyen ;

3. a tanítóképesítésnek a theologiai képzéssel együtt történő erőszakolása a theol. képzés egységét már is megzavarta s a jövőben a debreceni fakultás egyetemi jellegéből folyóan, mely középiskolai fokon álló képzést az egyetem céljai közé be nem illeszthet, teljesen megszüntetné ;

4. a lévitatanítók képzésének s képesítésének biztosítására az egyetemes egyháznak *több más* (az oklevél megszerzése theol. tanfolyam előtt, vagy után, kiválóbb tanítóknak egyéves theol. kurzus után fakultálása) s a theol. tanulmányi szempontokat nem veszélyeztető *módja* áll rendelkezésre ;

5. a kérdés nemcsak tanulmányi, hanem főként *egyházalkotmányi* kérdés is lévén s a most érvényben lévő s már megalkotott új egyházi törvényeknek a *lelkészi minősítést* megállapító tételes rendelkezése ellenére, amelyet a zsinaton kívül más egyházhatósági szerv hatásköri túllépés nélkül nem szűkíthet, nem bővíthet, legkevésbé meg nem változtathat, az együtt-képzés a tervezett módon megoldható nem lévén, a kérdéssel ily formában való foglalkozásra a törvényes alap hiányzik,

annak kijelentése mellett, hogy a theol. tanfolyamnak öt évre fölemelését a tudományos és gyakorlati theol. képzés érdekében szükségesnek tartja, a tervezettel nem kíván foglalkozni s azt a fenti elvi okokból tárgyalás alá nem veszi."

Minden egyházi okmányra, iratra, levélre ragasszunk árvabélyeget !

MISSZIÓ

Az úgynevezett belmisszió.

A világháború után bekövetkezett intenzívebb, éledni kezdő egyházi életünk belsejében a sok hasznos, szükséges és nélkülözhetetlen munkákkal kapcsolatosan kerültek be olyan fogalmak s talán jobb szó hiányában egészen általánossá váltak, amelyek legalkalmasabbak arra, hogy félreértésekre s előbb-utóbb helytelen irányba való terelődésre, kisiklásra adjanak alkalmat. Különösen az utóbbi egy-két esztendőben egészen jelszószerű lett a *belmisszió* név és a belmissziói munka. Ettől a névtől hangos az egész egyházi élet. Ott zeng a főtiszteletű és méltóságos Zsinat ülésein éppúgy, mint az egyházkerületek, egyházmegyei gyűlések termeiben, sőt mi több, a legkisebb egyházközsegek hivatalos, vagy szükség által összehozott gyűlésein. Hogy belmisszióról folyik a tárgyalás, belmissziói munkák végzését követeli az egyház felsőbb vezetősége immár a törvény paragrafusainak erejével minden gyülekezettől, hogy

a belmisszió olybá tekintetik, mint a jelenleg nyomorgó és nagy betegségben szenvedő egyházi élet egyedüli gyógyszere és új életre feltámasztója, megerősítője és megtartója, hogy a belmissziói munkával nem rendelkező egyházakra a legnagyobb lesajnálással, sokszor megvetéssel tekintenek, mint a biztos kárhozát és lelki halál tárgyára, hogy valami szent csodát, új élet kibontakozását várják a belmisszió neve alatt összefoglalt munkákból: mindez magábanvéve sem gáncoskodásra, sem elítélésre, sem gúnyos mosolyra vagy nevetésre nem ad alkalmat, sőt a legnagyobb tisztelettel és a legvérmesebb reményekkel tekintünk annak áldást hozó eredményei elé és támogatjuk annak kibontakozását. Egyet azonban le kell szögeznünk. *A belmisszió névvel visszaélés történt és történik. Nemcsak egy, de számtalan sok olyan munkát sorolnak a belmisszió neve alá, amely oda nem tartozik, nem tartozott soha és talán nem is fog tartozni soha.*

Bármennyire igazság is és bármennyire hangzik is szóban úgy, mint írásban, hogy helyes és teljes elvi megalapozás szükséges minden, a gyakorlatban megvalósítandó munkához, mert csak az lehet biztos és egészséges, egészen nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a belmissziónál nincs meg ez az elvi megalapozás és ennek nagyon szomorú és hátrányos következménye meg is van a legteljesebb mértékben. Ha a *hivatalos belmissziói kiadványokat*, Útmutatót, vagy Jelentést vesszük kezünkbe, annak nagyon sok fejezetéből, illetve kérdéséből az tűnik elénk, hogy a belmisszió lett a mindenható úr, a hivatalos egyház hivatalos személyeivel együtt pedig csak a legalázatosabb szolgálja a belmisszióknak. A belmisszió örökös éber tekintettel afelett, hogy az egyház s annak arra hivatott és választott személyei milyen hűséggel és pontossággal tesznek eleget kötelességüknek; a belmisszió keresi és kutatja fel s ezek alapján írja elő, hogy mit kell cselekedni s kéri számon minden esztendőben, mennyiben hajtottak végre az előírt feladatok. Az igazság, a helyes megoldás talán az volna, ha megfordítva történnék mindez.

Mindenekelőtt kérdés, hogy ki végezhet belmissziót? A leendő lelkészeket szellemileg felfegyverző studium s így minden biztonnal annak nagyérdemű Írója is (Debrecenben) a legnagyobb körültekintéssel és bölcsességgel úgy felel meg erre a kérdésre, hogy az egyház hivatott és választott tisztviselői nem végezhetnek belmissziói munkát, csak átvehetik és folytathatják a b. m. által megkezdett munkát, mikor is az már egyházi munkává válik. Tehát ebből nyilvánvaló, hogy sem a lelkész, sem a tanító, sem a presbiter, sem más választott tisztviselő nem dicsekedhetik azzal, hogy ő milyen hősiességgel küzdő belmisszionárius. Nyilvánvaló, hogy ha belmissziói munkáról van szó, azt a gyülekezethez olyan tagjai végezhetik, akik semminemű tisztséget nem visel-

nek, hanem Krisztus iránti szeretetből indítva, tehetségükhöz mértén felajánlják szolgálataikat olyan munkák végzésére, amelyeket az egyház hivatott vezetői saját hibájukon kívül nem képesek ellátni, vagy elvégezni s ezért a szeretetszolgálatért nem kérnek és nem is várnak anyagi jutalmat, fáradozásuknak az egyház általi megfizettetését. (Ilyen tehát egy szegényeket felkereső látogató, egy vasárnapi iskolát vezető egyháztag stb.) Ez egyének egyesületbe is tömörülhetnek.

Ezzel szemben a gyakorlat azt mutatja, hogy vannak belmissziót végző lelkipásztorok, akik különbeknek tartják magukat másoknál, sőt a szószékről is dicsekedve prédikálják Krisztus evangéliuma helyett, hogy hányféle és fajta s milyen minőségű belmissziói munka gyakorlásában és végzésében verejtékeztek. — Vannak, akik különbséget tesznek kötelező lelkipásztori munka és belmissziói munka között s ez utóbbiért bizonyos honorariumot élveznek stb. Pedig lelkipásztor nem végezhet, legfeljebb *irányíthat* belmissziói munkát. Akármilyen rendű és rangú, a predikáción, szószéki és sakramentális szolgálaton kívül eső munkát végezzen is, ha zuhogó esőben gyalogszerrel hat kilométer utat tesz meg vasárnaponként, hogy ott három szál hívőnek predikáljon, hirdesse az evangéliumot, vagy vasárnapi iskolát vezessen, az mégsem belmisszió, hanem egyszerű kötelelességteljesítés, amelyre vállalkozott, amelyre életét odaszentelte.

Tanítói pályázatok hirdetésénél is elmaradhatatlan annak leszögezése és megkívánása, a díjlevélbe felvétele, hogy a megválasztandó köteles belmissziói munkában résztvenni. A fenti elvvel ez is ellenkezik.

De lássuk a hivatalos belmissziói kiadványokat. Az évenként megjelenő „Belmissziói Útmutató” programot ad a belmissziói munkák végzésére. Szó van ott többek között gyermekistentiszteletről. Ezt talán mindenütt lelkész végzi, tehát nem tartozik ide. Vallásos-estélyeket, bibliaköröket szintén a lelkészek szervezik és vezetik s annak programját, legalább a főbb számokat ők nyújtják, vagy a tanítók. Ami ezenkívül van fontosság tekintetében igen keveset számít.

Még érdekesebb az évenként négy példányban kitöltendő és elmarasztalás terhe alatt benyújtandó „Belmissziói Jelentés” a maga 103 kérdésével. Ha igazságosan osztályozzuk ezeket a kérdéseket, alig marad abból valami a belmissziónak. Az általános egyházi élet területén mozog azoknak nagy része. De ezt véve alapul az tűnik ki, hogy a belmisszió körébe tartozik a konfirmáció, a templom, az abban végzett szertartások, a gyülekezeti adakozás, az egyházfegyelem, a diasporák gondozása, az egyház külső és belső ellenfeleinek számontartása, az egyházba áttérők számbavétele és figyelemmel tartása. Ez pedig a legjobb akarat mellett sem igaz, akárki hirdeti és óhajtja

mindezeket a belmisszió fogalma alá erőszakolni. Vajjon mit követnek el azok a lelkipásztorok, amikor mindezeket kitöltik, mert hiszen kötelezve vannak rá. Most talán nem lehet megmondani az igazat, de egy tisztábban látó következő nemzedék valószínűleg a fejekre olvassa az ítéletet, minden félelem és szépítgetés nélkül.

Nem a belmisszió elleni támadás, hadüzenet, nem is ellenségeskedés, vagy lázadás szítása akar lenni e néhány sor célja, hiszen a belmisszió áldott, nagyjelentőségű munkáját kicsinyelni, vagy elnyomi akarni csak a legrosszabb akarat próbálhatja meg; nem, hanem az arra hivatottak figyelmének felhívása, hogy itt szükség van végre és a legégetőbbben az elvi alapok lefektetésére, e kérdésnek minden legapróbb részleteiben való tisztázására, hogy megszűnjék az e téren levő bábeli zűrzavar, amely uralkodik nemcsak a gyülekezeti tagok között, hanem mint a példák és tények igazolják, lelkészi és hivatalos egyházi körökben is. Ha így haladunk tovább, mint eddig, akkor az fog bekövetkezni, hogy a belmisszió elnyeli az egyházat s minden lelkész nyugodtan oda számítható lesz a belmisszió hősei közé, mert ellenkező esetben elveszti állását. Az a valóság, hogy a belmisszió egy mellékes, kisegítő, a szükség létrehozta tényező az *egyház szolgálatában*. — Az egyháznak növekedni, annak pedig alábbszállani kell s minél hamarabb feleslegessé válni, megszűnni. Ez az igazság. Különben adják meg a feleletet rá az arra leghivatottabbak.

Vésztő.

Módis László.

Ehhez a nagyon komoly cikkhez — amelyvel lényegileg teljesen egyetértünk — kérünk több alapos és főként *elvi* hozzászólást. Szerk.

**Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem?!
Az egyháze sem! ? . . . Miért nem terjeszti akkor
az árvabélyeget?**

IRODALOM

Megjelent Győry Elemér győri lelkész beszéd-kötete *A Kettős Tűzes Nyelvek Fényében* címmel. Kötetét a pápai főiskolának ajánlotta az 1931. évi négyszázéves jubileum alkalmából. Könyvkereskedői forgalomba csak 1931 januárjában kerül a csinos kiállítású, 12 iv terjedelmű beszéd-kötet, de már most beszerezhető szerzőnél és pedig, aki f. évi december hó végéig beküldi hozzá az előjegyzési árat, azaz 5.20 P-t, az portómentesen fogja megkapni.

A kötet tartalmát adó, nagyrészt az egyházi év szerint elrendezett 30 predikáció tanult főnek és elmélyedő léleknek a műve. Nagyon határozott, komoly biblikus-református szellem, autentikus kálvini inspirációval, erős szociális átszövésével és nemes missziói hévvel: ebben van a beszédek legfőbb értéke tartalmilag, formailag pedig a nagyon gondos, szép ki-

dolgozásban, amelynek némileg iskolás jellegét nem vetjük a szerző szemére, ha tudjuk, hogy megelőzőleg a pápai akadémián a gyakorlati theologia tanára volt. A kötetből fiatalnak-örögnek egyként sokat lehet tanulni. Igaz örömmel ajánljuk. És a következő néhány aprószeres megjegyzéssel nem az értékét akarjuk alábbszállítani, hanem éppen leendő — reméljük, minél nagyobb számú — tanulmányozóinak akarunk segítségükre lenni:

A szerző szerint a magyar gályarabok „a magyar református egyházat meg nem tagadták” (83. l.). Szerény gondolatom szerint — mely, azt hiszem, egyezik ama dicsők felfogásával is — nem arról volt szó, hogy a magyar református, vagy akármely másik *egyházat*, hanem arról, hogy a *Krisztust* tagadják, vagy ne tagadják meg. A 84. lapon idézett mondás nem Kollonitsé, hanem egyesek szerint Pázmányé (amit azonban ő maga sohasem ismert el), legvalószínűbben pedig II. Ferdinándé.¹ A héber levelet (158. lap) már Kálvin sem tartotta páli eredetűnek. Agoston megterésében az édesanyjának nem volt közvetlen szerepe (39. l.).

Az 54. lapon a gyülekezetnek ez a megszólítása áll: „szeretett híveim”. Nem annyira a kiváló szerző kedvéért — akinél ez valószínűleg csak elnézés, tolibotlás eredménye —, hanem azért, mert a „híveim”, „híveink” stb. kifejezés, más antibiblikus, tehát antireformátus szóhasználatokkal együtt (minők a „pap”, „papné”, „főpap”, „főpásztor”, sőt maga a per fas et nefas alkalmazott „kálvinista” jelző is) már egészen bántóan kezd elharapózni a magyar református szóhasználatban, legyen szabad ideiktatnunk a nagy Révész Imrénék egy idevonatkozólag 60 évvel ezelőtt tett, de ma is betűről betűre aktuális megjegyzését, amelyet ő is éppen egy predikációs kötet ismertetéséhez fűzött (M. Prot. Egyházi és Iskolai Figyelmező, 1871. 307. lap).

....az efféle kifejezést: „híveim”, hallgatóinkat értve ezeken, mindenütt is ugyan, de különösen az egyházi beszédekben határozottan mellőzni kell. *A mi hallgatóink, Krisztusnak hívei*, vagy ha nem azok: az a rendeltetésük, hogy azokká legyenek. Maguk a nagy apostolok és reformátorok, sohasem mondták azt, hogy még azok is, akiket valóban ők vezérlettek a Krisztushoz, ők nyertek meg az evangéliomnak: tehát az ő híveik. Ők egyszerű szolgáknak, voltaképen nyomorult parányiságoknak tartották magukat azon egyetlenegyhez, az Úrhoz képest, aki az alpha és omega s minden mindenkben. De meg, bárholnan véve is fel a dolgot: temérdek sok érv harcol

¹ Juan Michiel velencei követ szerint már Miksa udvarában ez volt a hangulat: „jobb, ha az egész ország sivatag lesz, elpusztult terület Németország és a törökök között...” (Szekfü: Magyar Történet IV. 342.)

az ellen, hogy a református prédikátor híveinek nevezze a maga hallgatóit.”

A kötet értékét ezek az apró szépséghibák éppúgy nem ronthatják le, mint elég nagyszámú sajtóhibái.

R. I.

Esketési beszédek. *Harminc lelkipásztor közreműködésével szerkesztette és kiadta Incze Gábor. Budapest, 1930. 8° 64 lap. Ára kötve 3 P.* — A már korábban megjelent s lapunkban is ismertetett keresztelési és temetési beszédgyűjteményhez hasonló terjedelmű és színvonalú ez a kiadvány is. Egészben véve igen hű s egyben igen megnyugtató, sőt biztató keresztmetszet a mai magyar református alkalmi igehirdetésből. Attól ugyan távol áll, hogy valamennyi darabját egyformán mintaként lehessen kezdők elé odaállítani — pedig a gyűjtemény kiadásának alighanem ez volt az egyik legfőbb célja —, sőt itt-ott még *negatív* mintának való is megakad. De a darabok többségét az ember mégis zavartalan örömmel olvassa, egyiken-másikon kivételes mértékben épül, a kötetet megnyitó Baksay-mutatvány megkapó szépségeivel pedig nem tud betelni.

R. I.

KÜLÖNFÉLÉK

A lelkész urakhoz. A legációi szabályrendelet a folyó évi karácsonyi ünnepekkel minden pontjában életbe lép. Ennélfogva minden olyan egyházközségbe, amelynek lélekszáma az egyházkerületi névtár szerint 800, vagy ennél nagyobb, karácsonytól kezdve minden ünnepre legátust fogunk küldeni, a kisebb népességű egyházközségekbe pedig évenként egy ünnepre, kivéve azokat, amelyeket egyházmegyénk a legátusfogadás kötelezettsége alól felmentett és erről a kollégium igazgatóságát az egyházmegye, vagy az illető egyház értesítette. Tudnunk kell azonban, hogy a kisebb lélekszámú egyházak melyik ünnepre fogadnak legátust, akár magukban, akár más kisebb egyházzal társulva. Tudnunk kell azt is, hogy minden egyes legációból körülbelül mily összegű adományra számíthat a legátus. Éddig (dec. 3.) semmiféle értesítést nem kaptunk a következő egyházakra vonatkozólag: *Alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye*: Hajdúdorog, Nyíracsad, Polgár. *Békésbányai egyházmegye*: Gyulavári, Kunágota, Mezőberény. *Beregi egyházmegye*: Barabás, Gelénes, Gulács, Hete, Mátyus, Tiszaadony, Tiszakerecsény, Vámosatya. *Bihar-érmelléki egyházmegye*: Ártánd, Darvas, Told, Álmosd, Kokad. *Felsőszabolcsi egyházmegye*: Ajak, Benk, Fényeslitke, Gemzse, Kisvarsány, Kisvárda, Komoró, Mezőladány, Nyírkársz, Nyírmada, Pap, Pátroha, Rétközberencs, Szabolcsveresmart, Székely, Tiszakanyár, Tornyospálca, Tuzsér, Záhony. *Hevesnagykunsági egyházmegye*: Tiszaszalók, Kuncsorba, Nagyrév, Rákóczipfalva, Tiszaug. *Középszabolcsi egyházmegye*: Balsa,

Búj, Geszteréd, Nyírgyulaj, Szabolcs. *Nagy-károlyi egyházmegye*: Fábánháza, Jármí, Nyírparsznya, Olcsvaapáti, Papos, Szamosszeg. *Nagyszalontai egyházmegye*: Körösnagyharsány, Körösszakál, Magyarhomorog. *Szalmári egyházmegye*: Császló, Csengerújfalú, Cégénydányád, Fülesd, Géberjén, Györtelek, Kisnamény, Matolcs, Mánd, Nagyhodos, Rápolc, Szatmárökörítő, Tizsaköröd, Tunyog. — Tisztelettel kérjük, hogy ezen egyházakra vonatkozólag az esperes urak az esetleges felmentésről, a lelkész urak pedig a legációra nézve szükséges tudnivalókról értesítésüket a kollégium igazgatóságához dec. 13-ig méltóztassanak beküldeni. A *debreceni református kollégium igazgatósága*.

Dr. Révész Imre felelős szerkesztőnk változott lakáscíme: *Magoss György tér 14.*

Tisztújítás a debreceni egyháznál. A debreceni egyház presbiteriuma december hó 3-án tartott ülésén töltötte be a hat évenként tisztújítás alá kerülő egyházi tisztviselői állásokat. A presbiterium egyhangú lelkesedéssel választotta meg ismételt főjegyzőnek: dr. Juhász Nagy Sándort, jegyző-ügyvédnek: dr. Szabó Ferencet, számvevőnek: dr. Erdélyi Sándort, gazdasági gondnoknak: Rásó Jánost, irodavezetőnek: Kalmár Gyulát, pénztárnoknak: Böszörményi Kálmánt, ellenőrnek: Ary Gyulát, számtisztnek: Örsi Tóth Gáspárt. Az újonnan megválasztott tisztviselőket a presbiterium nevében dr. Vásáry István főgondnok üdvözölte, míg a megválasztott tisztviselők nevében dr. Juhász Nagy Sándor mondott köszönetet.

A debreceni presbiterium a zsinati lelkészi két rendes tagságra Székelyhidyi Béla álmódi lelkész, csonkabihiar-érmelléki esperesre és Csomasz Dezső mezőtúri lelképásztorra, a két pótképviselői tagságnál Baja Mihály debreceni és Bakóczi Endre hajdúböszörményi lelkészekre, a zsinati középiskolai rendes- és pótképviselői tisztnél Borsos Károly mezőtúri gimnáziumi igazgatóra és dr. vitéz Bessenyei Lajos debreceni gimnáziumi igazgatóra adta szavazatát. Ugyancsak ez alkalommal szavazott a presbiterium az egyházkerületi két lelkészi és egy világi tanácsbírói, valamint egy világi jegyzői tisztre. Előbbieknél a presbiterium Baja Mihály és Csomasz Dezső lelképásztorokra, dr. Juhász Nagy Sándor debreceni egyházi főjegyzőre, az utóbbi (világi jegyzői) állásnál pedig dr. Balla Bertalanra, Debrecen sz. kir. város tanácsnokára, a csapócecai egyházrész gondnokára adta szavazatát.

A debreceni Keresztény Ifjúsági Egyesületnek, mely igen hatalmas és intenzív munkát fejt ki — hétszobás helyiséget tart fenn a belváros közepén, állandó titkára van, 120 tagból álló cserkészcsapatot számlál, négy egyházrészben végez gyülekezeti munkát, a debreceni presbiterium 500 P segélyt szavazott meg.

Az apagyai gyülekezetben igen intenzív építő munka folyik BIRTHA JÓZSEF lelképásztor

irányítása és vezetése alatt. Október 31-én megkezdődtek a vallásos ünnepélyek. E napot teljes munkaszünettel és úrvacsoraosztással ülte meg a gyülekezet. Minden vasárnap d. e. 9 órakor ifjúsági és gyermekistentisztelet van. Az adventi napokban minden reggel bibliamagyarázatos istentisztelet tartatik. Kéthetenként vallásos estélyek vannak változatos programmal, vendégpredikátorokkal, legutóbb Magyar Bertalan segédlelkészt, munkatársunkat kérte fel a gyülekezet vezetősége igehirdetésre. A bőjti napokban megkezdődnek a házi istentiszteletek hetenként három családnál. Ezeket az alkalmakat igen nagy érdeklődéssel és buzgósággal látogatják a hívek.

Tizezer pengő segélyt kapott az őrszentmiklósi özvegylelkésznék otthona a kultuszminisztériumtól.

A lágymányos-kelenföldi egyházrész paróchiális tanácsa elhatározta, hogy a tanács tagjai minden istentisztelet előtt a tanács-teremben gyülekeznek és közös imádkozás után testületileg vonulnak be a templomba. A szegénygondozás megszervezésére a tanács diakonusokat választott. Mindkettő követendő példa.

Egész vagyonát a debreceni kollégiumra és a Tisza István-egyetem orvosi fakultására hagyományozta végrendeletileg dr. Balogh János csökmői ny. körorvos. E gyönyörű áldozatban a régi nagy kollégiumi alapítók emléke újul meg.

Szolnok város legutóbbi közgyűlésén a római katolikus plébános vallás-erkölcsi okokra tekintettel kérte, hogy az országos kirakodó vásárok vasárnapról hétköznapokra helyeztesse át. Ellenindítvány dacára is, melyet a ny. polgármester tett, a közgyűlés a lelkész indítványát elfogadta és magáévá tette.

Az erdélyi vasárnapi iskolás gyermekek állandóan két árváról gondoskodnak, akiket az oláhok által megszüntetett szászvárosi református kollégium épületében nevelnek.

Jótékonyági vasárnap. A debreceni presbiterium gazdasági bizottsága a templomrendbe jótékonyági vasárnap beállítását javasolta a debreceni lelkészi karnak, mely alkalommal a lelkészek a templomi szószékből adakozásra és hagyományozásra hívják fel a híveket. A lelkészi kar az indítványt magáévá tette azzal a kiegészítéssel, hogy a gyermektelen vagyonos egyháztagokról készítették kataszter, akiket szorosabb lelkipásztori gondozás által az egyház részére történő adakozásra, hagyományozásra lehetne bírni. — Az alapgondolat jó, de a kivitelnél nagyon vigyázni kellene, mert dobbal még verebet sem lehet fogni, annál kevésbé tűzököt.

Szerkesztői üzenet.

„Tanítsunk igazat:“ c. cikk érdemi részében nyitott kapukat dönget, tudományos szakszerűség tekintetében kifogás alá esik, kritikai

hangja pedig ennek ellenére nagyon szenvedélyes és bántóan kicsinylő. Ezért, de főképp a legutóbbi oknál fogva nem közölhetem. Megjegyzem, hogy *Az Úr Siona* c. könyv, mely tényleg teljesen elavult tudományos tekintetben (első kiadása 1897-ből való, újabb kiadására, ha van, nem volt tárgyi szükség!) tankönyv gyanánt, tudtommal, egyetlenegy református iskolánkban sem használtatik. A szintén kifogásolt konventi tankönyvek illető helyeinek kijavítása érdekében pedig tessék a konventi tankönyvbizottsághoz fordulni.

TARTALOM: K. B. Bizottságok és közigazgatási költségek. — F. Varga Lajos: Egyház és iskola. — Iskola: A lelkesztanítóság kérdéséhez. — Misszió: Módos László: Az úgynevezett belmisszió. — Irodalom. — Különlélek. — Szerkesztői üzenet.

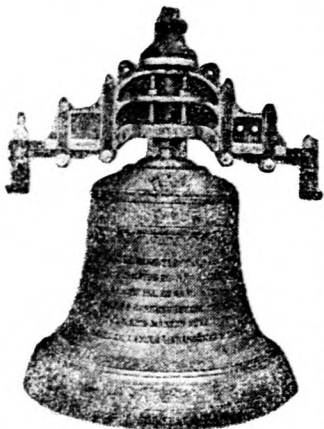
Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál!

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Előnyös fizetési feltételeik.

Számos egyházi elismerőlevél!

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930-2840

Megjelent!

Megjelent!

A

Debreceni Képes Kalendárium

XXXI. évfolyama 1931. évre.

Kivonat a naptár tartalomjegyzékéből:

- Dr. Csűrös Ferenc: Beköszöntő az olvasóhoz.
Dr. Baltazár Dezső: Puritanizmus.
Dr. Szentpéteri Kun Béla: Gróf Degenfeld Pál.
Dr. Révész Imre: Szele György 1854—1930.
Dr. Tóth Lajos: Dr. Szentpéteri Kun Béla az egyetem rektora.
Zivuska Andor: Költeményei.
Boldisár Kálmán: Régi Debrecen.
Dr. Lencz Géza: Augusztinus.
Baja Mihály: Versek a debreceni Nagyerdőről.
Szalacsy Rácz Imre: A király sírja.
Gulyás Pál: Versek.
Dr. Veress István: A debreceni református tanítóképzőintézet 75 éves jubileuma.
Dr. Nagy Sándor: A határper.
Kardos Albert: Kazinczy és Debrecen.
S. Szabó József: A debreceni kollégium szelleme.
Dr. Csűrös Ferenc: Emlékezés Fazekas Mihályról.
Kesztyűsné Balogh Margit: Szinán basa.
Zoltai Lajos: Debrecen város póre a szoboszlói hajdúvitézekkel a Kösely-folyó felett.
Dr. Ecsedi István: A Jordán szent vízében fürödtem.
Dr. Kuthi Sándor: A városok kulturális szövetsége.
Mezei Béla: A kisfiúk cserkészete.

A Kalendárium címtára felöleli az összes köz- és magánintézményeket, nélkülözhetetlen minden ipari és kereskedelmi vállalat ügymenetében.

Tartalmazza az országos vásárok címjegyzékét. A vadászati és tilalomidő jegyzékét a különféle vadnemekre egész Magyarországon. Névnepok pontos kimutatását.

A Debreceni Képes Kalendárium XXXI-ik évfolyama ma a legolcsóbb naptár. Szerkesztőbizottsága a legismertebb debreceni előkelőségekből verbuválódik.

Ára: 80 fillér.

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés Debrecen,

Ferencz József-út 26.